

၉၈၈၅၅

ნაცუმე სოსევი

ათი ღამის სიზმრები

დიდგენის
ბიბლიოთეკა

ნაცუმე სოსეკი
ათი ღამის სიზმრები

夏目漱石 夢十夜

Natsume Sōseki
TEN NIGHTS OF DREAMS

იაპონურიდან თარგმნა თამთა ბოკერიაშვილი

JAPAN FOUNDATION 國際交流基金

ნიგნი გამოიცა იაპონიის ფონდის ფინანსური მხარდაჭერით.

後援：独立行政法人国際交流基金

© გამომცემლობა „დიოგენე“, 2023
ყველა უფლება დაცულია.

ISBN 978-9941-11-820-3

[www. diogene. ge](http://www.diogene.ge)

სარჩევი

ათი ლამის სიზმრები	7
ბუნჩო.....	41
ტაუერი	61
უცნაური ხმები.....	95
მიზიდულობის გენეტიკური თავისებურებანი.....	103

ათი ლამის სიზმრები

ლამე პირველი

სიზმარი ვნახე.

სასთუმალთან ვიჯექი და ხელები გულზე მქონდა დაკრეფილი.

ქალი გულაღმა იწვა. ვკვდებო, ხმადაბლა წარმოთქვა. თავი სასთუმალზე ედო, ლამაზად გადაფენილ გრძელ თმაში ჩამალულიყო მისი ნაზად მომრგვალებული, მშვენიერი სახის ოვალი. სახე გვერდით მოებრუნებინა. თეთრ ღანვებზე აღმური მოსდებოდა. ბაგეები მენამული ჰქონდა. მართლაც არ ჰგავდა მომაკვდავს.

– ვკვდები, – ისევ თქვა ხმადაბლა და გარკვევით.

მე ვერაფრით ვიჯერებდი, რომ ნამდვილად კვდებოდა.

– რაო? ნუთუ უნდა მოკვდე? – ვკითხე და კარგად დავაკვირდი.

მან ფართოდ გაახილა თვალები და, ვკვდებო, გაიმეორა. დიდი, წყლიანი თვალები ჰქონდა, გრძელი წამწამებით შემოჯარული. საოცარი სიშავე ჩამდგარიყო მის თვალებში. შავი გუგების სიღრმეში ჩემი სილუეტი ირეკლებოდა. გამჭო-

ლი მზერა ჰქონდა. ვუცქერდი მისი თვალების ელვარებას და ვფიქრობდი, ნუთუ შეიძლება ასე უბრალოდ მოკვდეს-მეთქი.

სახე სასთუმალთან ახლოს მივიტანე და ალერსიანი ხმით ვუთხარი, არ მოკვდები, კარგად იქნები-მეთქი.

თითქოს გამოფხიზლდაო, ფართოდ გაახილა შავი თვალები და ხმადაბლა მიპასუხა:

– არადა, ვკვდები. რა გაეწყობა...

– მხედავ? ხედავ ჩემს სახეს? – ჩავეკითხე დაჟინებით.
– გხედავ? აბა, კარგად დამაკვირდი. განა ვერ ამ ამჩნევ შენს ანარეკლს ამ თვალებში? – შემომცინა გულლიად.

მე დავდუმდი. სახე სასთუმალს მოვაშორე. ხელები ისევ გულზე მქონდა დაკრეფილი და ვფიქრობდი, განა შეიძლება, აი, ასე, ამგვარად მოკვდეს-მეთქი.

ცოტა ხნის შემდეგ ქალმა მითხრა:

– გთხოვ, რომ მოკვდები, მიწაში დამმარხე. საფლავი დიდი მარგალიტის ნიჟარით გათხარე. საფლავის ქვად ციდან ჩამოვარდნილი ვარსკვლავის ნატეხი გამოიყენე. ძალიან გთხოვ, საფლავთან დამელოდე. შენ სანახავად დავბრუნდები.

– როდის უნდა დაბრუნდე ჩემ სანახავად? – ვკითხე მე.

– მზე ხომ ამოვა? მერე ხომ ჩავა? მერე ისევ ამოვა და, ალბათ, ისევ ჩავა. და, აი, ასე, ალისფერი მზე დაუსრულებლად ამოვა აღმოსავლეთიდან და დასავლეთით ჩაესვენება. ჰოდა, ერთხელაც მე მოვალ შენთან. ხომ დამიცდი?

მე გავჩუმდი და თავი დავეუქნიე. მან ერთი წამით ხმას აუწია:

– უნდა გთხოვო, რომ ასი წელი დამელოდო, – მის ხმაში დიდი გაბედულება და თავგანწირვა იგრძნობოდა, – ასი წელი ჩემს საფლავთან იჯექი და მელოდე. ნამდვილად მოვალ.

ვუპასუხე, რომ დაველოდებოდი. ამის თქმა იყო და, შავი გუგების სიღრმეში არეკლილი ჩემი გამოსახულება ნელ-ნელა

დაიძალა, ზუსტად ისე, წყლის ზედაპირზე დაცემულ ჩრდილს რომ შეარხევს და გაფანტავს ხოლმე მდორე დინება. ქალმა თვალები დახუჭა. გრძელი ნაწმამებიდან ლანვებზე ცრემლები ჩამოუგორდა. ის უკვე მკვდარი იყო.

მე ბალში ჩავედი და მარგალიტის ნიჟარით საფლავის გათხრა დავინწყე. დიდი ნიჟარა იყო, გლუვი და ბასრი კიდეებით. მიწას რომ ვთხრიდი, ნიჟარას მთვარის შუქი ეცემოდა და ციმციმებდა. ნოტიო მიწის სუნი დადგა. საფლავი მალე გავთხარე, ქალი შიგ ჩავასვენე და ზემოდან რბილი მიწა გადავაცარე. მიწას რომ ვაყრიდი, მარგალიტის ნიჟარა ისევ მთვარის სხივებმა გაანათა. მერე ჩამოვარდნილი ვარსკვლავის ნატეხი მოვიტანე და მსუბუქად ჩავარჭვე მიწაში. ნატეხი მრგვალი იყო. გავიფიქრე, ზეციდან ჩამოვარდნილას, როგორც ჩანს, გრძელი გზა გამოიარა და, ალბათ, კუთხეები ასე მაშინ დაუგლუვდა-მეთქი. ხელში რომ მეჭირა და მიწაში ვასობდი, გულსა და ხელებს მითბობდა.

იქვე ხავსზე დავჯექი. გავიფიქრე, ასე ასი წელიწადი მომიწევს ლოდინი-მეთქი. გულხელი დავიკრიფე და საფლავის ქვას დავაცქერდი. ამასობაში, როგორც ქალმა თქვა, აღმოსავლეთიდან მზე ამოვიდა. დიდი, ნითელი მზე იყო და ზუსტად ისე, როგორც ქალმა მითხრა, დასავლეთით ჩაესვენა. რომ ჩადიოდა, მაშინაც კი ნითელი იყო. ეს ერთი-მეთქი და ათვლა დავინწყე.

ცოტა ხნის შემდეგ ცეცხლისფერი მზე ისევ ნელა ამოინვერა და კვლავ უხმოდ ჩაიძირა. ეს მეორე-მეთქი, დავითვალე.

ვითვლიდი და ვითვლიდი. აღარც კი მახსოვს, მენამული მზე რამდენჯერ ვიხილე. უსასრულოდ ვითვლიდი. ნითელი მზეც ჩემ თავზემოდ კვლავ ამოდიოდა და ჩადიოდა, მაგრამ ასი წელიწადი არ გადიოდა. ხავსმოდებულ საფლავის ქვას ვუმზერდი და ვფიქრობდი, ალბათ, ქალმა მომატყუა-მეთქი.

ერთხელაც, უეცრად, საფლავიდან მწვანე ყლორტი ამოიზარდა და ირიბად ჩემკენ გამოიწია. ყლორტი თვალის დახამხამებაში გაიზარდა და ჩემს მკერდთან გაჩერდა. ამის გააზრებაც ვერ მოვასწარი, რომ მთრთოლვარე ყლორტის წვერზე ყელი მოიღერა მოგრძო კვირტმა და უცებ გაშალა ფაფუკი ფურცლები. თეთრი შროშანი იყო. მისი სურნელება თითქოს ძვალ-რბილში ატანდა. მერე საიდანღაც წვეთი ჩამოვარდა და ყვავილზე დაეცა. ყვავილმა სიმძიმისგან რხევა დაიწყო. მე თავი წინ გადავნიე და ცივი წვეთებით დანამულ ყვავილის ფურცლებს ვეამბორე. შროშანს სახე რომ მოვაშორე, უნებურად ზეცას ავხედე. იქ ცისკრის ვარსკვლავი კიაფობდა.

აი, ასი წელიწადიც გასულა-მეთქი, გავიფიქრე.

ღამე მეორე

სიზმარი ვნახე.

მე სწრაფად გამოვედი ტაძრის წინამძღვრის ოთახიდან და დერეფნის გაყოლებაზე მდებარე ჩემს სენაკში დავბრუნდი. სენაკში მქრქალი შუქით ბუუტავდა ქაღალდის სანათი. ცალი მუხლით ქვეშაგებზე დავეშვი. ამ დროს სანათი შეირხა და აღისფრად გალაქულ სადგამზე ჩამოვარდა პატრუქის ნაწილაკი, რომელიც მიხაკის პანანინა მარცვალს წააგავდა. სენაკი განათდა.

შირმაზე ბუსონის¹ ნახატი იყო. მასზე შავი ფერით მოეხატათ ტირიფის ხე, სივრცის უკეთ აღსაქმელად მუქი და

¹ იოსა ბუსონი – XVIII საუკუნის იაპონელი პოეტი და მხატვარი.

ღია ტონების მონაცვლეობით. იქვე სანაპიროს მიუყვებოდა ჩალისქუდიანი შეცივებული მეთევზე. შემოსასვლელის ნიშაში ეკიდა გაშლილი გრაგნილი, რომელზეც გამოსახული იყო ღვთაება მანჯუშრი ზღვაზე. სენაკში სურნელოვანი საკმევლის ჩხირი უკვე ჩამწვარიყო და გაშავებულიყო, თუმცა მაინც აფრქვევდა სურნელს. დიდი ტაძარი მდუმარებაში იყო ჩაფლული. ადამიანის კვალიც კი არ ჩანდა. სენაკის შავ ქერზე მრგვალი სანათი ეკიდა. ზემოთ რომ ავიხედე, უცებ მომეჩვენა, თითქოს სანათის ჩრდილი ცოცხალივით მოძრაობდა.

ცალ ფეხზე ჩავიმუხლე და მარჯვნივ გადავიხარე, რომ ქვეშაგები მარცხენა ხელით გადამებრუნებინა. ის, როგორც ველოდი, ისევ ადგილზე დამხვდა. უვნებლად იდო, ამიტომ ქვეშაგები ისევ გავასწორე და ზედ დავჯექი.

შენ სამურაი ხარო, მითხრა წინამძღვარმა, და თუ ნამდვილი მებრძოლი ხარ, ვალდებული ხარ, საკუთარი სული გამოაფხიზლოო. თუ დრო გადის და გონება არ გინათდება, მაშ, სამურაი არცა ყოფილხარ, კაცთა მოდგმის ჭუჭყი ყოფილხარო.

– ჰა-ჰა! – გაიცინა მან. – ძალიან ხომ არ გაგანზილეს, ჰა?! თუ იტანჯები და გგონია, უსამართლოდ გექცევი, დამიმტკიცე, რომ შენი სული ფხიზლადაა, გონება კი ნათელია! – ეს მომახალა და ზურგი ზიზლით შემაქცია. ეგ გაიძვერა!

დარბაზის ნიშაში საათი დგას და სანამ ის საათი ჩამოკრავს, ჩემი სული უნდა გამოვაფხიზლო. აი, მაშინ კი კვლავ ვეახლები წინამძღვარს და თავს წავაცლი. მას სიცოცხლეს ვერ წავართმევ, სანამ გონება არ გამინათდება და სული არ გამოიღვიძებს. უნდა ვცადო! მე ხომ სამურაი ვარ! თუ ვერ შევძელი და ჩემი სული ვერ გამოვალვიძე, მაშინ ხმლით თვითონ მოვიკლავ თავს. შერცხვენილი სამურაი ვერ იცოცხლებს და ღირსეულად მაინც მოვეკვდები!

ამ ფიქრებში რომ ვიყავი, ჩემი ხელი თითქოს უნებურად შეცურდა ქვეშაგებში და იქიდან ხანჯალი გამოიღო, თავისი ნითლად გალაქული ქარქაშით. ხანჯლის ტარს ხელი ძლიერად ჩავჭიდე და ქარქაშიდან ამოვიღე. სენაკი ცივი რკინის ელვარებამ გაანათა. ისეთი გრძნობა მქონდა, თითქოს რაღაც საზარელი არსება გასრიალდა ჩემი ხელიდან, ხანჯლის წვერისკენ გაცურდა და იქ ერთ ადგილზე გაჩერდა. ეს სისხლის წყურვილი იყო. ვუმზერდი, ხანჯლის ბასრი წვერი ბოლოსკენ ლურსმანივით როგორ წვრილდებოდა და უცებ სურვილი მომეძალა, ეს წვერი ვინმესთვის ხორცში ჩამესო. თითქოს მთელი ჩემი სხეულიდან სისხლი მარჯვენა ხელის მტევანთან მოგროვდა. ხანჯლის ვადა ნებოვანი და სლიპინა გახდა. ტუჩები ამითრთოლდა.

ხანჯალი ქარქაშში ჩავაგე, იქვე, მარჯვნივ დავიდე და ლოტოსის პოზით დავვუქეი. არარაობად უნდა იქცეთო, ქადაგებდა ჯოშუ². ნეტავ, ვიცოდე, რა არის ეს არარაობა? სულელი ბერი!

კბილები გავაკრაჭუნე. უკანა კბილები ძლიერად დავაჭირე ერთმანეთს და ნესტოებიდან ცხელი ჰაერი გამოვუშვი. საფეთქლები ამტკივდა. თვალები ფართოდ გავახილე.

კედელზე გაშლილი გრაგნილი მოჩანს. კიდევ ჩანს სანათი და ტატამის ფარდაგი. მეჩვენება, სადღაც წინამძღვრის გასივებულ მელოტ თავს ვხედავ თითქოს. მისი დამცინავი ხმაც კი ჩამესმის. ნიანგის ხახასავით დაუფრენია პირი. ეგ გაიძვერა! ნავაცლი იმ მოტვლეპილ თავს. სწორედ ამისთვის უნდა გამოვალვიძო ჩემი სული!

– არარაობა... არარაობა... – ვჩურჩულებდი. ვიმეორებდი ამ სიტყვას, მაგრამ სენაკში საკმევლის სურნელი ისევ იდგა და გონებას მიფანტავდა.

² IX საუკუნის ბუდისტი ბერი.

მუშტები შეეკარი და თავში წავიშინე. ჯანდაბას-მეთქი ჩემი თავი! უკანა კბილები მიღრჭიალებდა, ისე ძლიერად ვაჭერდი ყბებს ერთმანეთს.

ილიებიდან ოფლი მდიოდა. ზურგი გამიქვავდა. მუხლისთავები ამტკივდა. ალბათ, ამას ვიგრძნობდი, მუხლები რომ დამემტვრია-მეთქი, გავიფიქრე. ძალიან მტკიოდა. ვიტანჯებოდი, ის არარაობა კი ვერაფრით შევიგრძენი. აი, ეგ არის-მეთქი, გავიფიქრებდი თუ არა, მაშინვე ტკივილი მახსენებდა თავს. სიბრაზე მომერია და საშინელმა სევდამ შემიპყრო. ჩემი ტანჯვა აუტანელი იყო. თვალებიდან ცრემლი ლაპალუპით მდიოდა. მომინდა, საკუთარი სხეული ფრიალო კლდეზე მიმეხეთქებინა, ძვალი დამეღენა და ხორცი დამეფლითა.

მაგრამ ამ ყველაფრის მიუხედავად, მაინც გაუნძრევლად ვიჯექი და ვითმენდი. გული მოურეველი დარდით ამევსო. მერე ეს დარდი მთელ ტანში გამიჯდა. ის სადღაც ქვემოდან დაიძრა და მთელი სხეული მოიცვა. კანის ფორებიდან გარეთ გამოსხლტომას ლამობდა, მაგრამ თითქოს სხეულის მთელ ზედაპირზე ყველა გასასვლელი გადაიკეტა. გაუსაძლის მდგომარეობაში ვიყავი.

ამასობაში გონებაც ამერია. სანათიც, ბუსონის ნახატიც და კედლის თაროებიც თითქოს ჩანდა, მაგრამ თან არ ჩანდა. ჩემ თვალწინ ხან ქრებოდა და ხან ჩნდებოდა, არარაობა კი წამითაც არ გამოჩენილა. ძალაგამოცლილი ვიჯექი ერთ ადგილას. უცებ მომესმა, დარბაზის საათმა როგორ ჩამოკრა. მოულოდნელობისგან შევცბი. მარჯვენა ხელი ხანჯალს ნავავლე.

საათმა მეორედაც ჩამოკრა.

ღამე მესამე

სიზმარი ვნახე.

ზურგზე ექვსი წლის ბავშვი მყავს მოკიდებული. ზუსტად ვიცი, რომ ჩემი შვილია. უცებ, ჩემდა გასაოცრად, აღმოვაჩინე, რომ უსინათლოა და თავი აქვს გადაპარსული. ვეკითხები, როდის დაბრმავდი-მეთქი. რაო? რამდენი ხანია, ასე ვარო, მპასუხობს. ბავშვური ხმა აქვს, თუმცა დიდივით ლაპარაკობს. თანატოლივით მელაპარაკება.

ჩვენ გვერდით, ორივე მხარეს, ლურჯად მობიბინე ბრინჯის ყანებია. ბილიკი ვინროა. სიბნელეში დროდადრო თეთრი ყანჩის ფიგურა თუ გამოკრთება.

– ბრინჯის ყანებში შემოვედით, არა? – მესმის უცებ ზურგს უკან.

– როგორ მიხვდი? – ვეკითხები ისე, რომ თავს არ ვაბრუნებ.

– როგორ და, ეს ხომ თეთრი ყანჩის ხმაა? – მპასუხობს ის.

ამის თქმა იყო და, თითქოს შეთქმულანო, ყანჩებმა ჩხავილი დაიწყეს.

ვიცი, ის ჩემი ერთადერთი შვილია, მაგრამ მაინც შემეშინდა. ეს რომ ზურგით ვატარო, რას გადამყრის, არავინ იცის, უნდა მოვძებნო ისეთი ადგილი, სადაც დავტოვებ-მეთქი. ეს გავიფიქრე და სიბნელეში უღრანი ტყეც გამოჩნდა. „აი, თუნდაც იქ,“ – გამიელვა თუ არა ამ აზრმა, ზურგს უკან მაშინვე მომესმა:

– ჰი, ჰი...

რა გაცინებს-მეთქი. ბავშვმა არ მიპასუხა და მკითხა:

– მძიმე ვარ, მამიკო?

– არა, არ ხარ მძიმე, – მივუგე მე.

– ჰოდა, მალე დავმძიმდები, – მიპასუხა მან.

მდუმარედ მივდიოდი ტყისკენ. დიდხანს ვერ დავაღწიე თავი ბრინჯის ყანებში გაკლაკნილ ბილიკს. ბოლოს გზაგასაყართან აღმოვჩნდი. გავჩერდი და შევისვენე.

– აქ ქვის ნიშნული უნდა იყოს, – თქვა ბიჭუნამ.

აი, მართლაც დგას რვა სუნი³ სიგანის ქვის ნიშნული, რომელიც წელამდე მწვდება. ზედ წარწერაა: „მარცხნივ – ჰიგაკუბო, მარჯვნივ – ჰოტაჰარა“. სიბნელე კი იყო, მაგრამ ნითლად დაწერილი ასოები მკვეთრად ჩანდა. დამამახსოვრდა, ასოები ნითელგულა ხვლიკის მუცელივით ხასხასა სისხლისფერი იყო.

– მარცხნივ წასვლა აჯობებს, – გასცა განკარგულება ბიჭმა. მარცხნივ გავიხედე და, ცოტა არ იყოს, დავეჭვდი. ულრანი ტყის ბნელი ჩრდილები თითქოს ჩვენკენ მოიწვედა, ჩვენ შემოთ კი ციდან დაშვებული უკუნეთი განოლილიყო.

– მიდი, ნუ ყოყმანობ! – მითხრა ბიჭუნამ.

სხვა რა გზა მქონდა, ულრანი ტყისკენ დავიძარი. მივაბიჯებდი ლარივით სწორ ბილიკზე და თანდათან ტყეს ვუახლოვდებოდი.

თან ვფიქრობდი, ბრმა ბიჭმა ეს ყველაფერი საიდან იცის-მეთქი.

– სიბრმავე საზარელი უძლურებაა, არა? – მომესმა ზურგს უკან.

– ჰოდა, ზურგით რომ გატარებ, განა კარგი არ არის? – მივუგე მე.

– ძალიან მადლიერი კი ვარ, ზურგით რომ მატარებ, მაგრამ იცი, რა ძნელია, როდესაც ვინმე დაგცინის და გამახარავებს?! საშინელებაა, საკუთარი მშობელი რომ გიგდებს აბუჩად.

³ 1 სუნი – დაახლოებით 3 სანტიმეტრი.

თავი ძალიან ცუდად ვიგრძენი. სასწრაფოდ ტყეში უნდა შევიდე და სადმე მივატოვო-მეთქი, გავიფიქრე და ნაბიჯს ავუჩქარე.

– კიდევ ცოტა იარე და მიხვდები, – თქვა მან და, თითქოს თავის თავს ელაპარაკებო, დაამატა: – ზუსტად ასეთი საღამო იყო მაშინაც...

– რაო? რას მიხვდები? – ვკითხე შეძრწუნებულმა.

– ვითომ არ იცი! – ირონიულად მიპასუხა ბიჭმა.

ვიგრძენი, რომ რალაც მართლაც ვიცი, მაგრამ ზუსტად ვერ ვხვდები, რა. მახსენდება, რომ ოდესღაც ასეთი საღამო უნდა ყოფილიყო და ვგრძნობ, კიდევ ცოტას თუ გავივლი, ყველაფერს მიხვდები, თან გული მიგრძნობს, ეს საზარელი რამ იქნება. ჰოდა, სანამ მიხვდები, მანამდე უნდა მივატოვო ეს ბავშვი და დავმშვიდდე-მეთქი. ფეხს უფრო ავუჩქარე.

წვიმა არ წყდებოდა. ბილიკი თანდათან ჩაბნელებდა, მე კი ლამის გონება დავკარგე. ბიჭუნა ისევ ზურგზე მყავდა მოკიდებული. მეჩვენებოდა, რომ სწორედ ამ ბიჭუნამ მოჰფინა ნათელი ჩემს წარსულს, ანმყოსა და მომავალს. თითქოს, როგორც სარკემ, ისე აირეკლა და მისხალ-მისხალ გამოააშკარავა ქეშმარიტება. მაგრამ როგორ? ის ხომ ჩემი შვილია და თანაც ბრმა-მეთქი, ვფიქრობდი. მეტის მოთმენა აღარ შემეძლო.

– აქ არის, აქ! ზუსტად ამ კედრის ძირში იყო! – გარკვევით გაისმა სიბნელეში ბავშვის ხმა. უნებლიეთ შეეჩერდი. უკვე ტყეში შევსულიყავით. 1 კენის⁴ მოშორებით მდგარი შავი სილუეტი ნამდვილად კედარი იყო.

– მამიკო, ამ კედრის ძირში მოხდა, არა?

– ჰო, აქ მოხდა, – დაუფიქრებლად წამომცდა.

⁴ 1 კენი – 1,8 მეტრი.

– ბუნკას ეპოქის მეხუთე წელი⁵ დრაკონის წელიწადი იყო, არა?

გამახსენდა, რომ მაშინ სწორედ ბუნკას ეპოქის მეხუთე წელი – დრაკონის წელიწადი უნდა ყოფილიყო.

– ზუსტად ასი წელი გავიდა მას შემდეგ, რაც მომკალი.

ეს გავიგონე და იმ წამსვე ყველაფერი ამოტივტივდა ჩემს გონებაში. მას შემდეგ უკვე ასი წელი გასულიყო. ბუნკას ეპოქის მეხუთე წელს, დრაკონის წლის ერთ ასეთივე ბნელ ღამეს, აქ, ამ კედრის ძირში, მე უსინათლო კაცი მოვკალი. მივხვდი თუ არა, რომ კაცის მკვლელი ვიყავი, ის ბავშვი, რომელიც ზურგზე მყავდა მოკიდებული, ისე აუტანლად დამძიმდა, როგორც ღვთაება ჯიძოს ქვის ქანდაკება.

ღამე მეოთხე

მინისპირა სართულზე, დიდი ოთახის შუაგულში, დაბალი მაგიდა დაედგათ, მის გარშემო კი ხის პატარა სკამები შემოეწყობო. მაგიდა შავად იყო გალაქული და ბზინავდა. მაგიდის ერთ კუთხეში ბერიკაცი იჯდა. წინ ოთხკუთხა ლანგარი ედო, საკეს სვამდა და ხემსს აყოლებდა.

ბერიკაცს საკეს სმისგან სახე ალაყლაყებოდა. კანი ისე უპრიალებდა, ნაოჭის მსგავსი კი არაფერი ეტყობოდა. მხოლოდ მისი ხშირი თეთრი წვერით თუ მიხვდებოდი, რომ უკვე ასაკოვანი იყო. მე ბავშვი გახლდით და ვფიქრობდი, ნეტავ,

⁵ 1808 წელი – იგულისხმება მოთხრობის დაწერიდან და გამოქვეყნებიდან ზუსტად ასი წლის წინანდელი პერიოდი. ბუნკას ეპოქაში (1804-1818 წწ.) იაპონიამ დასავლურ ცივილიზაციასთან დაახლოება დაიწყო.

რამდენი წლისა იქნება-მეთქი ეს მოხუცი. მალე დიასახლისი გამოჩნდა. უკანა ეზოს წყლის ავზიდან ხის გობით წყალი მოეტანა. წინსაფარზე ხელი შეინმინდა და ბერიკაცს ჰკითხა:

– რამდენი წლისა ბრძანდები, მოხუცო?

ბერიკაცმა, რომელსაც პირი ჰქონდა გამოტენილი, ლუკმა გადაყლაპა და დიასახლისს უგულოდ უპასუხა:

– აღარც კი მახსოვს, რამდენისა ვარ.

დიასახლისმა შემშრალებული ხელები ობიში ჩაიწყო. ერთხანს ასე იდგა და ბერიკაცს გვერდიდან უცქერდა. კაცმა მოზრდილი ფიალა მოიყუდა, საკე ბოლომდე გამოცალა და თეთრი წვერიდან ოხვრა ამოუშვა. ამ დროს დიასახლისმა ჰკითხა:

– და სად არის შენი სახლი, მოხუცო?

ბერიკაცმა ოხვრა შეწყვიტა და მიუგო:

– მუცელშია, ჭიპთან ახლოს.

დიასახლისს ხელები ისევ ობიში ეწყო. სად მიდიხარო, ჰკითხა. ბერიკაცმა შემთბარი საკეითი სავსე დიდი ფიალა ისევ გამოცალა და კვლავ ღრმა ოხვრა ამოუშვა.

– აი, იქ, – გაისმა პასუხი.

– სად, იქ? პირდაპირ? – ჰკითხა ქალმა.

ამ დროს ბერიკაცის ოხვრამ ოთახის ტიხარში გაიარა და ტირიფის ხეს ჩაუარა. პირდაპირ მდინარის სანაპიროსაკენ მიიწევა.

ბერიკაცი გარეთ გავიდა. მე უკან მივყევი. ნელზე პატარა ყელიანი გოგრა⁶ ეკიდა, მხარზე ოთხკუთხა ყუთი მოეკიდა. ტანზე მომდგარი ცისფერი შარვალი და ამავე ფერის უმკლავებო ზედატანი ეცვა. მისი ყვითელი ფერის სათითურებიანი წინდები ტყავისგან შეკერილს ჰგავდა.

⁶ ყელიანი გოგრისგან ერთგვარ ჭურჭელს ამზადებდნენ, რომელიც პატარა ბიდონის ფუნქციას ასრულებდა.

ბერიკაცი ტირიფისკენ გაეშურა, რომლის ძირში სამი თუ ოთხი ბავშვი იჯდა. წელიდან ღიმილით მოიხსნა ცისფერი ხელსახოცი, ბანარით დაგრიხა და მიწაზე დადო. მერე მის გარშემო დიდი წრე შემოხაზა. ბოლოს მხარზე მოკიდებული ყუთიდან სპილენძის სტვირი ამოიღო, ისეთი, შაქარყინულის გამყიდველებს რომ დააქვთ ხოლმე.

– ახლა ეს ხელსახოცი გველად გადაიქცევა. უყურეთ, უყურეთ! – იმეორებდა ბერიკაცი.

ბავშვები ხელსახოცს უცქერდნენ. მეც მათთან ერთად ვუყურებდი.

– უყურეთ, უყურეთ, რა კარგი რამ იქნება! – იძახდა ბერიკაცი, თან სტვირს უკრავდა და წრეს გარშემო უვლიდა. თვალი არ მომიშორებია, მაგრამ ხელსახოცი არც შეტოკებულა, ბერიკაცი კი სტვირს მაინც შეუსვენებლივ უკრავდა. ამასობაში წრეს ბევრჯერ შემოუარა. თავისი ჩალის სანდლებით ფრთხილად მოძრაობდა. ხელსახოცის მიმართ მონინების გრძნობით წრეს უხმო ნაბიჯით უვლიდა. ეს საშიში ჩანდა და თან საინტერესოც იყო.

ბოლოს ბერიკაცმა დაკვრა შეწყვიტა, ყუთს სახურავი ახადა, ხელსახოცს ხელი წამოავლო და ყუთში ჩადო – აი, თუ ყუთში ჩავდებ, გველად გადაიქცევაო, ახლავე გაჩვენებთო, გაიძახოდა.

მერე პირდაპირ აიღო გეზი. ჯერ ტირიფის ხის ქვეშ გაიარა და შემდეგ ვიწრო ბილიკს გაუყვა. მე ძალიან მინდოდა გველის ნახვა, ამიტომ ბილიკზე უკან ავედევენე და სადამდეც შემეძლო, მივყვებოდი. ახლავე გადაიქცევა, გველად გადაიქცევაო, იმეორებდა ბერიკაცი.

„ახლავე გადაიქცევა, გველად გადაიქცევა,
ნამდვილად გადაიქცევა... ასე უკრავს ჩემი სტვირი...“

ასე ლილინ-ლილინით მიადგა მდინარის ნაპირს. იქ არც ხიდი იყო და არც ნავი ჩანდა სადმე. ვიფიქრე, შეისვენებს და იმ ყუთში გველს დამანახვებს-მეთქი, მაგრამ არა – ბერიკაცი მდინარეში შევიდა. წყალი ჯერ მუხლამდე, შემდეგ წელამდე და ბოლოს მკერდამდე მისწვდა, ის კი ლილინებდა:

„წყალი ღრმა იქნება. ღამე ბნელი იქნება.

გზაც პირდაპირ ივლის...“

ასე სიმღერით მიინევდა წინ. ნელ-ნელა ჯერ მისი წვერი და თმა, შემდეგ კი მისი თავი და თავშალიც გაუჩინარდა. გავიფიქრე, იქნებ გალმა გავიდე და გველი იქიდან დამანახვოს-მეთქი. მარტოდმარტო ვიდექი. გარშემო მდინარის ლელქაში შრიალებდა. დიდხანს ველოდე ბერიკაცს, მაგრამ ის აღარ გამოჩენილა.

ღამე მესუთე

სიზმარი ვნახე.

ეს ძალზე ძველი ამბავია. უხსოვარ დროში, ვგონებ, ღმერთების ხანაში უნდა მომხდარიყო. მტერთან ერთ-ერთი შეტაკებისას ბედმა მიმუხთლა და დავმარცხდი. მტრებმა ცოცხლად შემიპყრეს და თავიანთ წინამძღოლს მიმგვარეს.

იმ ხანის ადამიანები ტანად მაღალნი იყვნენ. ყველას გრძელი წვერი ჰქონდა. ნელზე შემორტყმულ ტყავის სარტყლებზე კომბალივით გრძელი ხმლები ეკიდათ, მათი მსხვილი მშვილდები კი, გლიცინიის ტოტებს რომ წააგავდა, ძალზე უბრალო რამ იყო, არც – გალაქული და არც – გაპრიალეუ-ლი.